

A Gyáli úttól a Mecset utcáig

(Főhajtás Gülbaba, az első török középiskola igazgatójának síremlékénél)

Prológus: Közismerten, vár, vonat, villamos és szobor mániákus vagyok. Így aztán nem csoda, hogy mindkét isztambuli városlátogatásom alkalmával végig zötyögtem a Taksim tértől a nosztalgia villamossal a Függetlenség (*Istiklal*) sugárúton egészen a Galata Toronyig, oda-vissza is.

A Galata torony

A csilingelő járgányok négyszer is elosontak a Galatasaray Gimnázium transzparense előtt.

Ezalatt aztán tudatosult is bennem, hogy a Galataszeráj **nem csak** a Fradit a '60-as évek közepén Isztambulban 4:0 elkalapáló focicsapat. Anno, mint I. éves Puskás diák kint voltam a meccsen. *(Tetszenek emlékezni, akkor roppant meg a fából épített lelátó. Azonban a Fradin ez*

sem, meg a két Albert gól sem segített.) Elestek 4:2-es összesítéssel a továbbjutástól. Az új lelátó hiánya aztán 1965-ben, Torinóban meghozta „Nekünk” a Vásárvárosok Kupáját. Nem volt hol lejátszani a visszavágót. *(Vagy csak a pénz hiányzott rá?)* Így az olasz mérkőzés lett az egyedüli döntő. Az idén, gripperekkel fényesített körülmények között adták át az új, 20.000-es Fradi stadiont. *(Amihez elvették a fél Gyáli út nevét.)* Így az utca már **Albert Flórián**, a játék még nem. Igaz a stadion neve közben **Groupama Aréna** lett. Ez egy biztosító cég, amely eddig még nem „biztosította” sem a telt házat, sem élvezhető játékot. De térjünk vissza Galataszerájra. Onnan sem a sport klubra, hanem a középiskolára.

Hogy is mesélik a krónikában?

Egyszer egy uralkodó, saját országa fővárosában sétálgatván egy szépen gondozott virágos kertre bukkant. Egy idős ember tüsténkedett kedves növényei között. Az uralkodó szóba elegyedett a tudós mesterrel. „Szép a kerted. Élvezet nézni amint gondozod. Mit kellene csinálnunk, hogy az egész város, az egész ország így virágozzék?” – kérdezte az álruhás uralkodó. „Szerintem, be kell engedni az európai kultúrát. Kevés, ha csak az árukat engedjük be. Ezeknek csak akkor lesz pozitív látszatja, ha megtanítjuk az embereket, *(az Isten adta népet)*, az új kultúra használatára és továbbfejlesztésére. Az európai oktatási kultúra behozatalával a kiművelt fők megértik annak lényegét, majd a hasznosítható elemeket átültetik a mi kultúránkba. Ezzel növelve Allah, és az Ő prófétája Mohamed dicsőségét.”

Az uralkodó visszament a palotájába és egy fermánt adott ki, saját kezű tughrájával ellenjegyezve, mellyel megalapította a török birodalom első középiskoláját. Élére a tudós „kertészt” kinevezve.

Az uralkodót II. Bajazidnak, a tudóst Gülbabának hívták, és a keresztény naptárak ekkor 1481-et mutattak. A legenda szerint így, a szultán parancsára alakult meg Isztambul Galata negyedében, a francia tanítási nyelvű Galataszeráj középiskola, Gülbaba, a „rózsák atyja”, a szent életű bektasi dervis igazgatásával. *(Ahogy aztán több mint 500 év múltán engem is megbízott Straub Elek, a Matáv elnök-vezérigazgatója a Gyáli úti Puskás Technikum európai szintűvé formálásával. Több alapvető különbséggel: Mi nem a francia, hanem az angol nyelvet preferáltuk. Én nem voltam szent életűnek nevezhető, mivel a Rózsákat nem, mint az Úr virágait babusgattam. Az igazsághoz viszont hozzá tartozik, hogy az „én Szelimemet” is Rózsának hívták, akinek a „Vára” Pesten, a Szalai utcában volt, és csak 4 év uralkodás adatott meg Néki.)* Eddig kerek a történet. A kérdés most már csak az:

Hogyan került Gülbaba türbéje a budapesti Mecset utcába?

(Mert, hogy nekem nem a lesz türbém Isztambulban, az tuti-fux!)

A nép, akár az Isten adta, akár Allah nem nagyon kedvelte már akkor sem az iskolákat. A celebek, az X-faktoriták voltak a népszerűek. II. Bajazid után egy igazi celeb I. Szelim, a fanatikus szunnita következett a szultáni trónon. Szerencsénkre, Ő a kelet (*Perzsia, Kurdisztán, Szíria, Palesztina, majd Egyiptom*) meghódításával kezdte a birodalom bővítését. Mire Európa felé fordult volna, az Úr (*8 év uralkodás után*) elszólította. Így a Galataszeráj, vagyis az egyetlen európai kultúrát oktató iskola is megúsza a megsemmisítést. (*Nem úgy, mint a szultán 7 testvére, 7 nagyvezér=miniszterelnök és 40.000 siita eretnek.*) A „**Rettenetes**” *Szelimet*, fia a „**Nagy**”, a „**Dicsőséges**”, a „**Törvényhozó**”, az „**Alkotmányozó**” *Szulejmán* követte. Lehet a szebbnél-szebb török jelző között választani. Én másik négy magyar jelzöt adnék Neki: A jelenleg, 500 év után is tartó „**nyomorunk elindítója**”. Az ország permanens „**ütközőzónává változtatója**” és ezáltal, „**Magyarország lerombolója**”. A magyarság „**megsemmisítésének elindítója**”.

Szulejmán végső célja Róma elfoglalása volt. Tudta, hogy ehhez előbb Bécset kell birtokolnia. Potenciális riválisai személyes megfojtásával azonnal bizonyította kompetenciáját az uralkodásra, melyet így aztán 46 évig senki nem kérdőjelezett meg. Az alattvalók legnagyobb meglepedésére, ezután a gazdag Európa felé vette hódításainak irányát. Először 1521-ben Nándorfehérvár esett el, majd 1526. augusztus 29-én II. Lajos halálával végződő Mohácsi csatában mért megsemmisítő csapást a Magyar Királyságra. (*Most ezt úgy fordíthatnánk magyarra, hogy újabb kompetenciáját bizonyítva már csak Bécs elfoglalásával kellett volna bővíteni a portfólióját a sikeres szakvizsgálóhoz. Na, ez soha nem sikerült neki!*)

1529-ben mire eljutottak Bécs alá lesett a hó. 1532-ben meg a „lelassult” *Nagyúr* addig tökölt Kőszeg alatt, míg ismét hidegre fordult az idő. (*Ezt az eseményt a magyar krónikák máig is úgy interpretálják, hogy Jurisics Miklós néhány száz emberével hetekig megvédte a 100.000 fős ostromló törököktől a várat, majd zseniális diplomáciai húzással egy döntetlenben egyeztek meg: A nyugati bástyán maradt a magyar lobogó, a keletre pedig a lófarkas kopját tüzték ki. Ma már azért szabad tudnunk, hogy Szulejmán nem csak celeb, hanem okos is volt. Szerette volna a keresztény hadakat kicsalni Bécsből, hogy a nyílt csatamezőn aztán majd legyőzi őket. A csel nem jött be. Bécs városában jobb volt a **bor** annál, hogy a tábornokok holmi csatáért ott hagyták volna azt. Mindezt, vagyis az európai kultúrát kellően nem ismervén Szulejmán ismét kudarcot vallott.*)

Az azóta is mindig győztes projekt

„Bécs túl messze van Isztambultól. Kell egy közbenső, egy új kiinduló bázis! Legyen ez Buda! Ezt *(a pótvizsgát)* azonban már nem szabad elbökni! Készítjük jól elő! Pihenjünk rá néhány évet! Gondoljuk egészen részletesen végig! Csak a nagy távolság volt a sikertelenség egyetlen oka?” Ezen gondolatokkal a fejében sétálgatott az álsruhás Szulejmán Isztambul, az Ő kedves Isztambulja Galata negyedében *(távol a szultáni palotától)*, amikor megpillantotta Gülbabát a rózsáival bíbelődni. „Egy az Isten, Allah” – köszöntötte tisztelettel az öreget a szultán. Gülbaba művelt és ravasz volt. Azonnal rávágta, hogy „és Mohamed az Ő prófétája”. *(Ezzel bizonyította szunnita identitását. Ha Alit is a próféták közé sorolta volna, akkor mint siitát, már Szelim, Szulejmán apja lefejeztette volna.)* „Mit tüsténkedsz kertész apó?” „Rózsákat, szent rózsákat nemesítek a próféta Mohamed tiszteletére, de nem vagyok kertész.” „Én nyá. iskolaigazgató vagyok. *Nagyuram!*” *(Gülbaba azonnal felismerte az álsruhában is a szultánt, hiszen Szulejmán nem Mátyás király volt, aki akár 3 szegény szabó legénynek is képes volt maszkírozni magát.)* „Oszt miért nyugdíjaztak tudós tanár létedre? Csak nem a doktori cselekményed körül voltak bizonyos etikai problémák?” „Nem *Nagyuram!* Más volt velem, és főleg iskolámmal a probléma. Tudod, mi itt, a Galata úti, Európa híré alammaterben olyan kompetenciákra tanítottuk meg a diákjainkat, mely az uralkodó **pasáinak** nem tetszettek. Az idegen nyelvek oktatását még valahogy eltűntek, de a tolerancia, az önismeret, a csoport lélektan oktatására már bűnnek számított. Mikor kiderült, hogy mi élethosszig tartó tanulásra buzdítjuk a diákjainkat és nem szabja köszörelésre, vagy dárdahajigálásra legjobb tanárainkat *(velem együtt)* nyugdíjazták. *(Még szerencse, hogy a selyemzsínórt nem kaptam meg!)*” „Mond bölcs tudós tanára a birodalmamnak, mennyi idő alatt tudnál engem kiképezni Buda, majd Bécs elfoglalására?” *Nagyuram!* Ez egy OKJ 54-es kompetencia. Írni, olvasni tudsz, az érettségid megvan, janicsár iskolába nem jártál, tehát két tanévnyi szükséges hozzá.” „Rendben. Ennyit szánok rá. Hol kell beiratkozni?” „*Nagyuram!* Nálunk nincs levelező képzés. Javasolnám a magántanulói jogviszonyt.” „Ez nekem tökéletesen megfelel. Holnap a hajnali müezzín után várlak a Topkapi palotában. A jelszó: Két év múlva Budán” ... és másnap megkezdődtek az órák.

A Topkapi palota bejárata

A hárem bejárata

Arról nincs tudomásunk, hogy milyen kompetenciákat taníthatott meg Gülbaba Szulejmánnak. Az azonban tény, hogy 1841. nyarán augusztus 29-én komolyabb harc nélkül kitűzték a lófarkas zászlót a Budai várra. Ezt még megérte a tudós mester, de amikor a hálaadó istentisztelet a győzelmi mámorában, a Dicsőséges Szulejmán kijelentette, hogy mindez nem következhetett volna be a tudós Gülbaba nélkül hirtelen nagy csend lett. Halálos csend, melyben az utolsót dobbant a győzelem szellemi atyjának szíve. A harmadnapos temetésen Szulejmán, Buda új ura személyesen vitte tanára „koporsóját” a temetésen. 1548-ra, tehát 7 év múlva elkészült a budai Mecset utcában ma is látható türbe, mely azóta is a szunniták egyik zarándokhelye.

Gülbaba szobra és koporsója a budai Mecset utcában

A türbe

Epilógus:

Végül is a török soha nem foglalta el Bécset, sőt 145 év múlva Budát is fel kellett adni. Aztán, úgy a XIX. század végére Szerbiában is rendeződtek a viszonyok: kiűzték a törököket. Az I. világháborús veresége után Törökország elvesztette balkáni hódításait. Bécs és az egész keresztény világ fellélegezhetett.

Na ez korai volt. Egy tanult dervis, egy siita ajatollah, a XX. században bejutott a szultáni levéltárba. Ott megtalálta Szulejmán záródolgozatát, melyet Gülbaba magántanár úr **jelesre** értékelt. Ebben az állt: „Egy város, egy ország elfoglalásához ott többségbe kell kerülni. Bármilyen áron meg kell teremteni a többséget. Ennek egyik, legelterjedtebb módja a harc. *(Ami nagy anyagi és emberáldozatot követel.)* Amennyiben van más lehetőség mindenképpen azt kell preferálni. Budán a beszivárgás módszerét fogjuk alkalmazni, melyet a megtévesztés, az írástudók agyának elkápráztatása előz meg. A zsákmány, a könnyű pénzszerzés lehetősége, az ölükbe pottyant hatalom lustává és szűklátókörűvé teszi az embereket!”

Budapest, 2014. december 13. *(Luca napján)*

dHLF